

U.G. 6th Semester Examination - 2021**SANSKRIT****Course Code: BSNSDSHT4****Course Title: Fundamentals of Ayurveda**

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु दशप्रश्नाः अतिसंक्षिप्ततया सुरगिरा देवनागरीलिप्या च समाधेयाः : $1 \times 10 = 10$
- चरकः कः आसीत्?
 - कथम् आयुर्वेदशास्त्रम् अष्टाङ्गायुर्वेदशास्त्रमित्युच्यते?
 - किं नाम वाजीकरणतन्त्रम्?
 - आयुर्वेदस्य बीजं कुत्र निहितम्?
 - व्याधिशब्दस्य आभिधानिकार्थः लिख्यताम्।
 - वाग्भट्टविरचितस्य ग्रन्थस्य नाम लिख्यताम्।
 - सुश्रुताचार्यः कस्यां चिकित्सायां पारदर्शी आसीत्?
 - भेलसंहिता केन प्रणीता?

- ऋग्वेदानुसारम् अश्विनीकुमारौ देवौ कस्याः पादद्वयस्य कृते लौहमयीं जङ्घां निर्मितवन्तौ?
- सुश्रुतसंहितायां शल्यतन्त्रं कतिप्रकारकम्?
- कस्तावत् महर्षि आत्रेयः?
- 'तमो ब्रह्मति'—अत्र ब्रह्म किम्?
- अस्याः उपनिषदः कति अध्यायाः सन्ति?
- अस्या उपनिषदश्च तृतीयाध्यायस्य नाम किम्?
- तैत्तिरीयोपनिषदः तृतीयाध्याये वर्णितस्य भृगौः नामान्तरं किम्?

2. अधोस्तात् पञ्चप्रश्नानाम् उत्तरं प्रदेयम् : $2 \times 5 = 10$
- सुश्रुतसंहितायाः टीकाकारस्य तद्रचितटीकायाश्च नाम लेख्यम्।
 - आयुर्वेदस्य अवनतेः किं कारणम्?
 - आयुर्वेदस्य प्रयोजनद्वयं लिख्यताम्।
 - सुश्रुतसंहितानुसारं विषप्रयोगे कीदृशी चिकित्सा दृश्यते?
 - 'यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते'—इति श्रुतिवचनस्य कः अर्थः?
 - आयुर्वेदस्य किं लक्षणम्?
 - तैत्तिरीयोपनिषदः तृतीयाध्याये ब्रह्मविषयकम् उपदेशं कः कस्मै दत्तवान्?

viii) कस्मात् जीवा जायन्ते कुत्र लीयन्ते च?

3. अधोलिखितेषु प्रश्नद्वयं सुरगिरा देवनागरीलिप्या च
व्याख्यायताम् : $5 \times 2 = 10$

i) '...कार्यं धातुसाम्यमिहोच्यते।

धातुसाम्यक्रिया चोक्ता तन्त्रस्यास्य प्रयोजनम्'॥

ii) 'धर्मार्थकाममोक्षाणामारोग्यं मूलमुत्तमम्।

रोगास्तस्यापहर्तारं श्रेयसो जीवितस्य च'॥

iii) 'अन्नं ब्रह्मोति व्याजानात्...'।

4. अधः कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्योत्तरं प्रदेयम् : $10 \times 1 = 10$

i) आयुर्वेदशास्त्रस्योत्पत्तिः प्रयोजनं च विस्तृततया विव्रियताम्।

ii) सुश्रुतसंहिताग्रन्थविषये अतिदीर्घः प्रबन्धो लेखनीयः।

iii) भृगुं प्रति पितुः वरुणस्य ब्रह्मविषयकः उपदेशो वैशद्येन
वर्णयताम्।